

KATOLIKUS KARITÁSZ

„Ébredjen minden egyházközség arra a tudatra, hogy mindegyik Krisztus családja, s legyen gondja, hogy ne legyen abban a családban senki, aki éhezik, mialatt mások lakmároznak, senki, aki mezítelen, mialatt másnak fölös ruhája vagy lábbelije van. Közelebb kell jutnunk egymáshoz. Meg kell éreznünk mások baját úgy, hogy attól mi is szenvedjünk, és mások gondját úgy, hogy azt, mint a magunkét elosztatni törekedjünk.”
(Prohászka Ottokár)

IRÁNYMUTATÓ

(Koncepció)

Egyházközségi karitás csoportok részére

Felépítési terv és munkaterv

A Karitás célja és feladata a szegények, rászorulóknak és bajbajutottak megsegítése. Ezt tartsuk mindig szem előtt.

A helyes és eredményes segítséghez három dolog szükséges: szeretet, szaktudás, szervezettség.

Megalakulás

A fent megfogalmazott feladatok ellátására szükséges a szervezett karitászcsoport. Ha a plébániai (egyházközségi) karitászcsoport még nem alakult meg, akkor a következőket javasoljuk tudatos előkészület (Karitászcsoport bemutatása, pl. szentbeszéd) után:

- *Első lépés:* A karitászcsoport vezetőjének kijelölése. A plébános az egyházközségi tanáccsal egyetértésben tegyen javaslatot a karitászcsoport vezetőjére, vagy kijelöli az alkalmas személyt és felkéri. Ideális esetben a jövőbeli csoportvezető egyben egyházközségi tanács tag is. Ha ez nem lehetséges, akkor legyen összekötő, az egyházközségi tanács karitászcsoport összekötője. Természetesen gyakorló hívő legyen, aki az egyházközségben ismert és köztiszteltnek örvendő személy. Ideális életkor 28-66 év. Ifjúsági karitászcsoportok esetében természetesen ez módosul. De 20 év alatt és 70 év fölött nem ajánljuk.
- *Második lépés:* Minél több önkéntes munkatárs megnyerése a karitászcsoport munkára, akik a karitászcsoport állandó tagjai lesznek. (Minimum 4-6 fő, maximum 15-24 fő, a plébánia nagyságától függően.) Esetleg, szükség esetén induláshoz már 3 fő is egy csoport!
- *Harmadik lépés:* Alakuló gyűlés idejének kijelölése. Itt történik a vezetőségválasztás. (lásd: A pont.) Erről tájékoztatjuk az egyházmegyei igazgatót, valamint a híveket is.
- *Negyedik lépés:* Az egyházközség területének feltérképezését megszervezni, információk gyűjtése, körbejárás. (lásd: B pont.)
- *Ötödik lépés:* A feladatok felosztása. Vállalások. (lásd: B pont.)
- *Hatodik lépés:* Rendszeres összejövetelek időpontjának kijelölése. Ajánlott legalább havonta egyszer, megszabott időpontban.

A kivitelezés részletezve:

A/ A karitászcsoport megalapítása

(Az 1-6. lépés részletezve)

* **Alakuló gyűlés:** A plébános (lelkész) úr meghirdeti a karitászcsoport megalakulását, annak időpontját és helyét, és összehívja a jelölteket és minél több érdeklődőt, valamint az egyházmegyei igazgatót vagy helyettesét. Ha már talált alkalmas személyt a csoport vezetésére, akkor ő is segítsen ebben. Ha még nem dönt el ez, akkor a gyűlésen is lehet jelölni, szavazásra bocsátani ezt a kérdést (jelölni vagy választani). Ideális, ha valaki erre önként vállalkozik, és rátermett is. Az alakuló gyűlést a plébános úr és az egyházmegyei igazgató vezeti be. Itt ismertetik a karitászcsoport jelentőségét az egyházközség életében, és feladatát.

A/1. A vezetőség megválasztása: legyen egy csoportvezető és egy vagy két helyettese, egy pénztáros, és ha kell egy helyettese (a csoport nagyságától függően) az anyagi ügyek (pénztárkönyv) vezetésére. Ajánlatos először egy évre megválasztani a vezetőséget.

A/2. A tagság önkéntes jelentkezőkből áll, akik itt vállalják az elkötelezettségüket, mint karitászcsoport tagok, mely feladattal jár, melyhez segítséget és támogatást kapnak.

A/3. Fontos megbeszélni, hogy a csoport melyik napon fog rendszeres *összejövetelt*, gyűlést tartani. Ajánlatos 3-4 hetenként, ahogy ez mindenkinek alkalmas. Pl. a hónap meghatározott napján – első hétfőjén, 18 órakor, vagy ehhez hasonlóan, mert akkor mindenki automatikusan tudja, betervezheti

előre. Tehát legyen egy fix nap. Érdemes minden gyűlésről jelenléti ívet készíteni. Aki a gyűlésen hosszabb ideig (négy-öt alkalommal) komoly indok nélkül nem jelenik meg, a tagságot elveszti.

A/4. Legelső feladat az *egyházközség területének feltérképezése*, utcák szerint, hogy hol található az igazán rászoruló.

Azután a *munkafelosztás* lehet területi felosztás, pl.: utcák szerint, ún. utcafelelősök, vagy pedig munkakörök szerint. Ez esetben minden munkakörnek legyen egy vezetője, felelőse. Pl. legyen felelőse az öreggondozásnak, a családgondozásnak stb. (lásd: „A karitászmunka 7 súlypontos területe”.)

Fontos, hogy mindenki alaposan megfontolja, hogy mit tud jó lelkiismerettel, biztosan és megbízhatóan vállalni. Ne túl sokat, inkább csak keveset, de azt biztosra. Az első alkalommal legyen ez csak felvázolás, és a következő alkalommal a konkrét vállalás.

A/5. Az állandó karitásztagokon kívül lehet időszakosan segítő önkénteseket is megnyerni: Ez ezért szükséges, mert a feladat nagy, és mindenki csak korlátozott feladatot tud ellátni, mivel mindenkinek egyéb kötelezettsége is van. Ebben az segít a legjobban, ha a feladatokat egészen konkrétan, jól körülírva, lebontva osztjuk el.

A/6. A karitászműködését elősegítik a hirdetések, templomi plakátok, beszámolók. Jó értelemben vett propagandát kell csinálni a karitászmunkának, ismertté kell tenni. Ebben segít a plébániai újság is és a Karitászlapja az Adásidő is. Javasoljuk a karitászmunka újság terjesztését, mely a tapasztalatcserét elősegíteni hivatott. Az újság célja, hogy beszámoljon a Karitászmunka tapasztalatairól, eredményeiről, nehézségeiről is, mivel a jó példa erősít és vonz. Így értesülünk egymásról és tanulunk egymástól.

A/7. Alakuló gyűlésre az egyházmegyei karitászigazgató vagy egyik munkatársa is szívesen eljön és közreműködik, segít. De erről (az alakulásról) mindenképpen legyen tájékoztatva, és így a csoport felkerül az egyházmegyei hivatalos listára is, tudunk róla, számon lesz tartva, segítségre tarthat igényt.

A/8. Itt jegyezzük meg, hogy nagyon ajánlatos **ifjúsági karitászcsoportot** szervezni az egyházközségben, ahol a fiatalok bizonyos önállóságot élveznek karitászmunka tevékenységükben, bár kapcsolatban állnak a karitászcsoporttal.

A következőkben ismertetett karitászmunka területei segítenek a feladatok felmérésében és felosztásában.

B/ * A karitászmunka 8 súlypontos területe

1. Idősek látogatása, házi gondozása

Elsősorban a saját otthonukban maradt idősek ellátása. Szociális otthonok, utógondozók, kórházak látogatása, beteglátogatás. Öregek klubja, napközik létesítése. Rendezvények, uzsonnák, öregek miséje stb.

2. Családok anyagi, természetbeni és lelki támogatása

Egyedül nevelők, nagycsaládosok, ifjú házaspárok, terhes anyák, gyermekágyas anyák segítsége, támogatása. Nevelési gondokban segítség. Rendezvények. Ifjúság gondozás. Rászoruló családok anyagi helyzetének támogatása.

3. Munkanélküliek és hajléktalanok segítése

Munkaközvetítés, étkeztetési megoldások, szálláshely közvetítése, tanácsadás, ruhasegély. Pénzbeli segítséget soha ne adjunk!

4. Az alkohol és a kábítószer rabjainak (szenvedélybetegek) gondozása

Iszákos mentőszolgálat igénybevétele, felvilágosítás, tanácsadás. Irgalom a gyengéknek! Ne feledjük, hogy az alkoholizmus betegség!

5. Testi-lelki fogyatékosok és sérültek gondozása

Látogatásuk, segítésük, felkarolásuk. Foglalkoztatás, kapcsolatok teremtése. Ilyen otthonok látogatása.

6. Nemzetiségi kérdések és problémák

A romalakossággal kapcsolatos problémákra helyi megoldások keresése. Kapcsolat a helyi cigányszövetséggel, együttműködés a cigánypasztorációval, tapasztalatcsere. Keresni a közeledés lehetőségét, a segítség helyes módját. Talán leginkább a gyermekek útján közeledhetünk. Egyéb nemzetiségi kérdésekben is nyitottság, segítőkészség!

7. Menekültek és bevándorlók segítése, gondozása

Erdélyi és horvát menekültek segítése. Menekülttáborok támogatása.

Az Alföldön és mindenütt, ahol van, ehhez jön a tanyavilág ellátása is: ez egy nagyon lényeges feladat. Sok magára maradt idős ember él egyedül a tanyákon.

8. Humanitárius katasztrófahelyzetben történő segítségnyújtás

A kitelepítettek, károsultak segítése, kármentés, adományok és önkéntesek szervezése, katasztrófa utáni károk helyreállításában részvétel. Ez a tevékenység minden esetben a Katolikus Karitás országos és egyházmegyei központjának koordinálásával történik.

C/ Az Evangélium szellemében

Arra törekedjünk, hogy munkánkat az Evangélium szellemében, Jézus Krisztus élete és tanítása példája szerint végezzük. A karitás nem egy segélyszerv a sok közül, nem azért van, hogy eggyel több legyen, hanem, hogy megvalósítsuk az egyház tanítását, melyre a keresztségben mindnyájan küldetést kaptunk: *a szeretetet tettekkkel és életünk példájával hirdetni.*

Ne riasszon vissza a felmerülő sok nehézség, a bizalmatlanság, az esetleges félremagyarázása cselekedeteinknek és egyéb nehézségek, mert Jézusnak sem volt jobb sorsa. Bízunk az ő támogatásában és kegyelmében, az ő hatalmában. Mi eszközök vagyunk az Ő tervében.

C/1. Ebben a szellemben törekedjünk a **közösség kialakításában** egyházközségünk területén (ez a nevében is benne van: község = közösség), összehozni az embereket. Közösség és egység. Ez nem fog menni máról holnapra, ezért hosszútávra kell berendezkednünk, vegyünk mély lélegzetet...

Jó példával járhat elől ebben a karitás csoport, **ha jó szellem** uralkodik a csoportban, a tagok összetartanak, szeretet, megértés és egység uralkodik, de a félreértéseket is mindig bátran megbeszélik, mert az őszinteség, az igazság a szilárd alap. Szeretetünk legyen okos.

A karitás csoport a plébánia élő közössége legyen, amelyik tevékenykedik. A cél nem a tevékenység, hanem az élő közösség, amely önmagában is formáló közeg. A közösség formálásban, a feladatok krisztusi lelkületű végzéséhez elengedhetetlen a közösségi lelki épülés szentségimádás, szentmise, a találkozók elmélkedéssel való bevezetése, Szentírásolvasás.

C/2. Karitás lelkinapon való részvétel, melyeket az egyházmegyei karitás szervez a csoportok részére. Fontos feltöltekeznünk!

D/ Az egyházközség területének a feltérképezése (felderítése) és a munka beindítása

D/1. Az egyházközség területének a feltérképezése:

Ehhez jó, ha térkép áll rendelkezésünkre, azokkal az utcákkal, melyek az egyházközséghez tartoznak. Így tudjuk számba venni az embereket, akik az egyházközség területén laknak: hol vannak a rászoruló, a bajban lévők. Ajánlott a csoport tagjai között felosztani a területet bejárásra, utcánként, kisebb egységenként. Az egyházi adószedő, a körzeti orvos, a védőnő is adhat ebben támpontokat. Nagyon tapintatosan és tisztelettudóan járjunk el.

D/2. Senkire ne kényszerítsük rá a segítséget. Diszkréció, tapintat, beleérző finom szeretet legyen az alapelv, és tisztelet a másik szabad elhatározása, döntési joga iránt. Türelemmel várjuk ki, míg a másik megnyílik, és bizalma kél irántunk, a karitás iránt.

Gondosan vizsgáljuk meg a rászoruló ellátottságát, és hogy, hol szükséges a karitásnak ténylegesen és konkrétan segíteni.

Fontos a kölcsönös segítségnyújtás, az önszegélyezés elve. Az élelmezés és a ruhaellátottság kérdését is vizsgáljuk meg. (Esetleg ruharaktár, ruhaosztás bevezetése, ha erre van igény és helyiség.)

Fontos valamilyen nyilvántartás vezetése (kartonok), kölcsönös beszámolás a legszigorúbb titoktartás, diszkréció elve mellett.

D/3. Az anyagi alap

A plébániai karitás működéséhez anyagi alap szükséges. Ennek forrásai: Egyházmegyei Karitás központtól kapott illetve pályázott támogatások, adományok gyűjtése, illetve rendezvények, gyűjtések, pl. karácsonyi vásár, stb. megszervezésével. Pályázatokon való részvétel (a csoport a plébánián belül működő csoport, így a pályázó szerv hivatalosan a plébánia lehet, amihez szintén a plébános jóváhagyása szükséges) esetén javasolt kérni az Egyházmegyei Karitás igazgató véleményezését.

Az Egyházmegyei Karitástól kapott támogatások elszámolását az egyházmegyei karitás felé is el kell számolni anyagi és természetbeni támogatás során egyaránt. Az elszámolásokhoz szükséges a plébános jóváhagyása (aláírás, pecsét). Nagyobb egyházközségek, alapítványok létrehozásával támogathatják a karitást. Ezzel a csoport önállóságát elősegítik.

Ajánlás az egyházmegyei karitás központ részéről a plébánosok felé, hogy a Szt. Antal persely felét bocsássa a karitás csoport rendelkezésére. (Ezt a csoport működéséhez, szociális támogatáshoz használja.)

Az anyagi ügyekről pontos elszámolást kell vezetni! A Karitás csoport jogilag a plébánián belül működő csoport így a bevételekről, kiadásokról minden esetben számoljanak el a plébánia felé. Célszerű egy pénztárfüzetet vezetni a bevételek, kiadások pontos vezetése céljából, de valójában minden tételnek a plébánia könyvelésében szerepelnie kell. Minden bevételről és kiadásról legyen bizonylat.

Bevételek estén amennyiben a plébánia számlájára érkezik anyagi forrás a Karitás csoportnak, egyértelműen bekerül a könyvelésbe.

A készpénzes bevételek esetén a plébánia könyvelésébe is be kell vezetni, mint Karitás célra érkezett bevétel (pl. adomány Karitás célra, karácsonyi gyűjtés Karitás célra, stb.).

Kiadások esetén pedig minden támogatásról legyen átvételi elismervény, vásárlás esetén a plébánia nevére szóló számla, majd pedig az átadott áru átvételi elismervény és a támogatott személyekről pedig rászorulósági felmérés). A karitás csoport a tulajdonáról, eszközeiről leltárt is vezessen!

A bevételekről és kiadásokról szóló bizonylatok meglétéért elsősorban a pénztáros és a csoportvezető felelős. A pénz elosztását a vezetőség beszélje meg és bocsássa szavazásra a kidolgozott pénzfelhasználási tervet, de **a plébános egyetértése, jóváhagyása minden esetben fontos!**

Sokszor pénz nélkül is lehet jót tenni, gyakran az emberek társaságra, közösségre, személyes odafigyelésre, meghallgatásra jobban vágnak, mint anyagiakra.

D/4. Tervkészítés

A karitás csoportnak fontos, hogy legyen közösen készített munkaterv fél évre vagy egy évre, hogy hol, mikor, kiket akar segíteni, melyik rászoruló csoportot, milyen rendezvénnyel. Ki mit vállal ebben. Ezt természetesen össze kell hangolni a pénzügyi tervvel. Fontos, hogy a csoport tudja, tisztázza, hogy mik a határai, mi az, amit fel tud vállalni. Ne akarjunk túl sokat, inkább keveset, **kis lépésekben haladjunk**, ez minden területen érvényes. A problémák és nehézségek megoldásához időre van szükség, ne legyünk maximalisták.

D/5. Együtműködés a többi segélyszervezettel

Ajánlott, hogy az egyházközség területén működő valamennyi segélyszervezettel legyen kapcsolatunk. Így az önkormányzati szervek (szociális osztály), Máltai Szeretetszolgálat, Vöröskereszt, szerzetesrendek, NOE (Nagycsaládosok Egyesülete), más egyházak segélyszervei, intézmények, egyesületek, stb. Az egészségügyi ellátás szerveivel, az orvosokkal, védőnőkkel, ápolónőkkel valamint a gyógypedagógusokkal is egyeztessük a segítő szolgálatunkat. De fontos, hogy a karitás, mint az egyház hivatalos segélyszerve mindenkor megtartsa önállóságát.

D/6. Felelősség, csoportvezetés

A csoport a plébánost tájékoztassa, működjön vele együtt mindenben a plébánossal egyetértésben dönt, mivel ő a felelős a csoportért!!! Országos programok esetén és kérdéses ügyekben pedig az egyházmegyei karitás igazgató véleményét, hozzájárulását is kérve hozza meg döntéseit.

Az egyházmegye felelős vezetője a főpásztor, a csoport a főpásztort követi. A főpásztor és csoport kapcsolatát a plébános valósítja meg. A csoport segítse a plébánost lelkipásztori tevékenységében. A plébános is legyen bizalommal, és vonja be a csoportot az egyházközség életébe, lehetőséget teremtve a segítőkészség kifejezésére. Az Egyházmegyei Karitás segíti, koordinálja a csoportok munkáját.

E/ Képzés

Nagyon fontos a szeretet mellett az okosság, a helyes önismeret, a **szakképzés** is ahhoz, hogy az emberekkel tudjunk bánni és segítségünk hathatós és a másik számára elfogadható legyen. A szociális *munka alapismeretei* segítenek ebben, valamint a mentálhigiénés tanfolyamok, előadások. Az egyházmegyei karitás igazgató rendszeresen szervez ilyeneket. Lehetőség szerint kapcsolódjunk be.

F/ Kapcsolattartás az egyházmegyei karitás központtal, Kapcsolattartás az egyházmegye többi karitás csoportjaival

Mint az egyházmegyei karitás alapsejtje a plébániai csoport fontos, hogy élő kapcsolatban legyen az egyházmegyei központtal. A kapcsolattartás része a visszajelzés, kölcsönös tájékoztatás és tájékozódás, tapasztalatcsere, információk továbbadása, kicserélése. Mindez azt segíti, hogy egy helyi kérdés megoldása meggyorsulhat, a tapasztalatokból tanulni lehet, és ötleteket, megoldási lehetőségeket lehet meríteni.

Problémáikkal, gondoljaikkal, bizalommal keressék az igazgatót, aki a püspök által megbízottként tevékenykedik az egyházmegye területén, és koordinációs szerepet tölt be.

A visszajelzés szempontjai:

- Hol van az egyházközség területén a legnagyobb szükség, a probléma súlypontja
- Melyek a speciális helyi adottságok, hiányok
- Ha az egyházközség olyan helyzetben van, hogy másokon segíteni tud, más plébániáknak vagy intézményeknek az egyházmegye területén, és miben (esetleg tartós ételkészítés, termény stb.)
- Kipróbált új ötletek, javaslatok közzé tétele tapasztalatcsere céljából
- Évente beszámoló készítése (anyagilag, szövegesen) mindezeket a plébános és csoportvezető aláírásával eljuttatni az egyházmegyei karitás központba.

Kapcsolattartás az egyházmegye többi karitás csoportjával

Javaslat: régiók létrehozása, mely lehetővé teszi a folyamatos és élő kapcsolat kialakítását a csoportok között, illetve csoportok találkozója, melynek formája nem visszahívom a vendéglátó csoportot, hanem másikat hívni, akár egy rendezvényre is.

Régió előnyei: - egymást erősítik a kapcsolat által

- *az egyházmegye érdeke hatékonyabban megjelenik*
- *a csoport érdeke is hatékonyabban megjelenik*

Ajánlott irodalom és ismertetőik:

- Irgmárd Burján Domanig: *Sürgető szeretet* – Burján Hildegárd, Bécs karitás apostolának élete.
- *Felebarátomat keresem.* Imafüzet karitásosok részére. Ingyenes
- Aimé Duval: *Miért olyan hosszú az éj*
- Carl Rogers műveit
- Gyulay Endre: *Az Élet Isten ajándéka*
- (És még sok más.)

A segítség tízparancsolata:

1. Igazán segíteni csak szeretetből, szeretettel lehet.
2. Kétszer segít, aki gyorsan segít. A bürokrácia a karitás halála.
3. A bajbajutottat sohase alázd meg: érezze, hogy öröm számodra, ha segíthetsz.
4. Úgy segíts, hogy a rászoruló saját magán is segíthessen. Vezesd rá az öntevékenységre.
5. Ne alamizsnát adj, hanem igyekezz a bajt gyökerében orvosolni.
6. A bajbajutott nem eset, hanem személy. Vedd emberszámba, törődj vele, szánj rá időt, türelmet, őszinte érdeklődést.
7. Vedd elejét a visszaéléseknek. Dolgozz ki feltűnés mentes ellenőrzési rendszert és járj utána a fontosabb ügyeknek.
8. Kínos pontossággal számolj el minden fillérről és köszönj meg minden adományt, még a legkisebbet is.
9. A segítség nem monopólium, de nem is konkurencia. Segíts annak, aki segíteni akar: több szem többet lát, több kéz többet segít.
10. Ne várj hálát! Ne sértődj meg! Ne légy kicsinyes! És imádkozz azokért, akiket Isten szeretetedre bízott.

(Ezt már több nyelvre lefordították.)

„A szociális munka elsősorban megelőzést jelent. Ez azt jelenti, hogy társadalmunk sok tátongó szakadékát megkíséreljük keresztényi szeretettel áthidalni.”
(Burján Hildegárd)